גמ' דשני במאי אילימא דשני במליקה נימא דלא כר' אלעזר בר' שמעון א)דאמר שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ולא אוקימנא דלא כר' אלעזר בר' שמעון א] לא דשני בהזאה הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא עשאה למעלה כמעשה כולן פסולה ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת דשני במאי אילימא דשני במליקה האמר מר ג)מליקה ב] בכל מקום במזבח כשירה אלא לאו דשני בהזאה ומדסיפא בהזאה רישא נמי בהזאה מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא: עולת העוף כו': דשני במאי אילימא דשני במליקה מדקתני ג] סיפא כולן אין מטמאין בבית הבליעה ומועלין בהן נימא דלא כרבי יהושע דאי כר' יהושע האמר אין מועלין ואלא ד] במיצוי אימא סיפא עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת ר"א אומר מועלין בה ר' יהושע אומר אין מועלין בה דשני במאי אילימא במיצוי אימר דאמר ר' יהושע דשני במליקה במיצוי מי אמר ואלא ד] במליקה רישא וסיפא במליקה ומציעתא במיצוי אין ארישא וסיפא במליקה ומציעתא במיצוי:

מתני' ה] ג)וכולן אין ב)מטמאין בבית הבליעה ג)ומועלים בהן ד)חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת ר"א אומר מועלים בה ר' יהושע אומר ה)אין מועלים בה א"ר אליעזר ומה אם חטאת שאין מועלים בה לשמה כששינה את שמה מועלים בה עולה שמועלים בה לשמה כששינה את שמה אינו דין שימעלו בה א"ל ר' יהושע לא אם אמרת בחטאת ששינה את שמה לשם עולה שכן שינה את שמה לדבר שיש בו מעילה תאמר בעולה ששינה את שמה לשם חטאת שכן שינה את שמה לדבר שאין בו מעילה

גמ' דשני במאי. אכמעשה עולה לשם חטאת קאי ומיבעי ליה איזה דבר בחטאת עשה כמעשה עולה: **אי נימא דשני במליקה.** שהבדיל: **נימא.** הא דקתני פסולה דלא כר"א: ומהדר הש"ס מאי קשיא לך בהאי ודאי פליגי רבנן ו] עליה ולאו מי אוקמה סתמא דפירקין דלעיל דלא כר"א דקתני [סד:] הבדיל בחטאת פסול: **לא.** כלומר הך אפי' כר"א: **דשני בהזאה.** שלא הזה אלא מילה שהמילוי היא עבודת העולה: **ה"נ מסתברא.** דכל שינוי דמתני' בהזאה הוא: **דשני במאי.** איזהו ז] עבודה למעלה עשה: **האמר מר.** גבי חטאת העוף בפירקין דלעיל [סג:] מליקה בכל מקום כו' ח] ומדסיפא דאיירי בשינוי למעלה בהזאה איירי רישא נמי דאיירי בשינוי מעשיה בהזאה מיירי: **הא כדאיתא והא כדאיתא.** כל חדא וחדא במה דהוי שינוי לגביה מיירי רישא דמיירי בשינוי מעשיה איכא למימר דבמליקה נמי איירי סיפא ט] דמעשה דמליקה לא הוי שינוי תיתוקם בהזאה: **דשני במאי.** הני מעשה י] חטאת דקתני במאי שני: **דשני במליקה.** שלא הבדיל: **מדקתני** יא] **סיפא.** כלומר הא דקתני סיפא כולן מועלין בהן וקאי נמי יב] אעשה כמעשה חטאת לשם חטאת: **נימא דלא כרבי יהושע.** דאיהו אמר יג] אין מועלין בהן במתניתין: **אלא במילוי.** ובהא לא פליג ר' יהושע דטעמא כדרב אדא דאמר [סז.] אומר היה רבי יהושע עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת נמשכת משם עולה ונעשית חטאת העוף והאי טעמא ליכא למימר אלא כדשני במליקה כדמפרש לה רב אשי לקמן [שם] משום דעולה צריכה שני סימנין וחטאת כשירה בסימן אחד מליקת יד] עולת העוף למטה ליתא זה שמולקה למטה ולשם חטאת בסימן ראשון השלים בה כל מעשה החטאת לפיכך יצאתה בה טו] משם עולה ונעשית חטאת והויא חטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת שאין בה מעילה אבל היכא דבמליקה לא שני ומולקה למעלה וכמעשה עולה תו לא נמשכת טז] בשינוי דמילוי שלא מילה אלא היזה כדין חטאת למטה למיהוי חטאת העוף: **אימר דא"ר יהושע דשני במליקה.** וטעמא כדפרישית: **רישא במליקה.** משום דבעית לאוקומה יז] דלא כר"א ברבי שמעון כדאיתוקמא סתם יח] באידך פירקין והך סיפא פלוגתא דרבי יהושע ע"כ במליקה: **מליעתא במילוי.** דתיתוקמא יט] כרבי יהושע משום דר"א שמותי הוא: **מתני' וכולן.** אע"פ שנפסלו מליקתן מטהרתן מידי נבלה כ] : **ואין מטמאין בבית הבליעה.** כדין נבלת עוף טהור: **ומועלין בהן.** ואף בחטאת הואיל ונפסלו ואין בהן שעת היתר לכהנים לא יצאו מידי מעילה שבהן: **חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת.** דכשירה היא ויש לה שעת היתר לכהנים ושוב אין בה מעילה אפילו לזר: **רבי אליעזר אומר מועלין בה.** דהא עולה היא ומי הוציאה ממעילתה, שעת היתר לכהנים אין לה: **רבי יהושע אומר אין מועלין.** דכיון דשינה שמה ומעשיה ומקומה לשם חטאת נעשית חטאת כדמפרש בגמ' [סז.]: **ומה חטאת העוף שאין מועלין** כא] **לשמה.** שהרי נאכלת לכהנים: **שינה את שמה.** ופסלה כב] ולא באה לכלל היתר מועלין בה דהא רבי יהושע גופיה לא פליג עליה (א): **לדבר שיש בו מעילה.** לשם עולה:

ששחטן

נימא דלא כר"א בר"ש. לעיל (דף סה: ד"ה ורבי) פירשתי: **חטאת העוף כמעשה עולה פסולה. דשני במליקה.** פי' מלק כג] ב' סימנין והבדיל. וכי קאמר שני בהזאה היינו שלא הזה אלא מילה והכל עשה למטה כדין חטאת ולא מצי לפרושי שני במליקה שעשאה למעלה דהא מליקה בכל מקום כשירה ובשני בהזאה ליכא לפרושי שהזאה כד] למעלה משום דקאי על רישא דקתני עשאה למטה וכן בבא דעולת העוף כמעשה חטאת דקאמר דשני במליקה היינו שלא מלק רק סימן אחד וכי קאמר שני במילוי היינו שלא מילה אלא הזה תחת המילוי והכל למעלה ולא מצי לפרושה דשני במליקה ובתר הכי דשני במילוי וכגון שעשאה למטה כדין חטאת דהא קאי על רישא דקתני עשאה למעלה ובענין זה אתיא כולה בפשיטות: **דשני במליקה נימא דלא כרבי יהושע דאמר אין מועלין.** תימה לי טעמא כה] דרבי יהושע משום שעשאה למטה ובסימן ראשון נפסלה מעולת העוף וגם הזה למטה כחטאת העוף לכך נמשכה להיות כחטאת כך מפרש רב אשי טעמא לקמן אבל הכא מלק סימן אחד כחטאת למעלה אין זה פסול עולה בסימן ראשון וגם לא הזה (הכא) דהשתא לא נמשכה להיות כחטאת כיון שלא הזה וגם לא נפסל בסימן ראשון ממעשה עולת העוף. ברו"ך: **ואלא במיצוי.** משמע דכל הך בבא דעולה מיירי במילוי ותימה כמעשה חטאת כו] היכי מיתוקמא דשני במילוי דאי עשה הזאה ואח"כ מילוי אמאי מיפסלא עולה בכך כיון שעושה אח"כ מילוי מדם הנפש ואי משום דדרשינן בסוף פירקין דלעיל (דף סה.) דמו כל דמו וכיון דעבד ליה הזאה ליכא כל דמו במילוי לא מסתבר שאם נשפך מעט מהדם שתפסל בכך וה"נ מ"ש וכי תימא דלא מוקי במילוי אלא ההיא דכולן מועלין בהן דקאי אפי' עשאה לעולת העוף למטה כמעשה חטאת לשם חטאת אבל הך רישא מיירי דשני במליקה א"כ בלאו הנך דיוקי דקדייק ואזיל הוה מצי לאקשויי רישא כז] וסיפא במליקה ומליעתא במילוי דבבא דחטאת העוף אוקימנא רישא דשני במליקה וסיפא בהזאה והך בבא דעולה מיתוקמא דשני במליקה כדפרישית ונראה לפרש דלעולם מיירי הך בבא דעולה דשני במילוי וגרעא [מנשפך מעט] משום דמיד כשהזה והגיע דם למזבח נתכפרו בעלים מדשמואל דלעיל פ"ב (דף כו:) והרי נתכפרו בפסול ולא מהני מה שמתמלא אח"כ כיון דכבר נתכפרו ומיהו תימה הוא לומר דנתכפרו כשעשה עבודה שלא כדינה דלא דמי לנתנו על הכבש כח] ועל היסוד שהעבודה כמלותה אלא ששינה מקומו ונראה כט] כפי' הקונט' דכמעשה חטאת היינו שלא עשה מילוי אלא הזאה למ"ד ל] מילוי [בחטאת] לא מעכב ופסולה משום דלא עשה מילוי בעולה זו דליכא לא] לפרושי דשני במילוי שעשה המילוי למטה דהא קאי ארישא ועוד דהיינו סיפא (עשאה למטה) דקתני עשאה למטה כמעשה כולן וה"פ [הקונטרס] לעיל גבי חטאת כמעשה עולה ומפרש דשני בהזאה היינו שלא הזה אלא מילה גרידא ומיהו עדיין מה לו להש"ס לדקדק על בבא זו אלא במילוי דמשמע שאין יכול להקשות בענין אחר רישא וסיפא במליקה ומליעתא במילוי בלאו הכי יכול להקשות דבבא דחטאת אוקימנא רישא במליקה וסיפא בהזאה ופלוגתא דר"א ור' יהושע במליקה ונראה שאין הש"ס מתמיה על סיפא דבבא דחטאת במאי דמיירי דשני בהזאה כיון דלא משכחת בה פסול בשינוי דמליקה דמליקה בכל מקום במזבח כשירה ד] וא"ת לב] אי לא שני אלא במילוי אמאי מועלין בהן למאן דאמר היתר שחיטה שנינו בריש מסכת מעילה (דף ה.) וזה היה לו היתר שחיטה ויצאה מידי מעילה וכן חטאת שעשאה למעלה כמעשה כולן ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת וקתני סיפא דמועלין בה אמאי הרי היה לה שעת הכושר והיתר לג] מליקה:

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פי"ז מהלכות פסולי המוקדשין הל' ו ז:

ו ב מיי' שם הלכה א והל' ט:

ז ג ד מיי' פ"ג מהל' מעילה הלכה ז:

מוסף רש"י

שמעתי שמבדילין. שאם הבדיל לא פסל (לעיל סה:): **וכולן.** אע"ג ששינה בהן לא חשיבי כנבלה אלא דינן במליקה ואינן מטמאין בגדים אבית הבליעה, ומועלין בהן, דלא יצאו מקדושתן: **חוץ מחטאת העוף.** שעשאה למטה מחוט הסקרא כמעשה חטאת העוף לשם חטאת, דהיינו כמצוותה, דמצוותה הוי למטה מחוט הסקרא, דאין מועלין בה, שהרי יש לה עכשיו שעת היתר לכהנים, ואע"ג דתני (לעיל) עולת העוף שעשאה למעלה, דהיינו כמצוותה לא תני דאין מועלין בה, משום דעולה כליל ואע"פ שנעשית כמצוותה אין בה היתר לכהנים הילכך מועלין בה (מעילה ג.):

שיטה מקובצת

דשני במליקה. [תימה] דהא מוכח לקמן דטעמא דר' יהושע משום דשינה גם במקום שעשאה למטה ואז נמשכת להיות כחטאת, אבל היכא דליכא שינוי מקום אלא שינוי מעשה בלא מודה ר' יהושע, ותירץ השר מקולי דסמיך אסיפא דמתני' דקתני עשאה למטה כמעשה כולן פסולה ואהא קאי וכולן (תו' מהר"פ): **ואלא** במיצוי. אין לפרש דשני במקום המילוי שעשאה למטה, דהא מדקתני סיפא עשאה למטה דהיינו דשני במקום, מכלל דרישא בשינוי מעשה בלא שינוי מקום מיירי. וגם אין לפרש דשני במילוי שעשה הזאה קודם המילוי כמו בחטאת, דלאו משום דעשה הזאה תיפסל משום כך, כיון שעשה מצות מילוי מה בכך אם עשה הזאה. ואי משום דלא מילה כל דמה דבעינן ונמלה דמו דם כולו, היינו לכתחילה אבל דיעבד לא נפסל אם לא מילה כל דמו כדאמרינן לעיל (דף סד:) מילה דם הגוף ולא מילה דם הראש כשר. אלא נראה לפרש דשני במילוי שחיסר מצות מילוי שלא מילה כלל אלא עשה הזאה בלבד. וא"ת א"כ מאי כמעשה חטאת והלא בחטאת בעינן תרתי הזאה ומילוי, וי"ל דאתיא כמאן דאמר מילוי חטאת העוף אינו מעכב, וקרי ליה מעשה חטאת משום דהוי הכשר חטאת בדיעבד: **ומועלין בהן חוץ מחטאת כו'** לד. דחטאת פסולה אין לה היתר לכהנים, ועולה אפי' היא כשרה (לאו) בת מעילה היא, אבל חטאת העוף שעשאה בהכשר אין מועלין בה דכל שיש לו היתר לכהנים אין מועלין בו. וא"ת ובחטאת העוף ששינה בה אמאי מועלין בה למ"ד במעילה (דף ה.) היתר שחיטה שנינו והכא איכא היתר מליקה דהא בגמ' מוקמינן שינוי מקום דגבי חטאת בהזאה, וי"ל דדוקא היתר שחיטה מוציאה מידי מעילה משום דלאחר שחיטה הוכשר לקבל דם לאלתר, אבל בעוף דליכא קבלה לא מהני היתר מליקה לאפוקי מידי מעילה:

מסורת הש"ס

א) [לעיל סה:], ב) [מעילה ג.], ג) לקמן, ד) מעילה ב.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שינה את שמה וכו' לא פליג עליה (לדבר) בשינה שמה לשם עולה שיש בו מעילה כצ"ל והד"א:

שינויי נוסחאות

א] שמעון ה"נ דלא כראב"ש, לא הב"ע דשני כו' (*ש"מ): ב] בכי"ל וד"ו מלקה ובשמכ"י תיקן מליקה (*ש"מ): ג] צ"ל אלא הא דקתני (כי"ב): ד] נ"א אלא (כי"מ): ה] מתיבת וכולן עד עולת העוף, שייך למשנה הקודמת (ש"מ): ו] צ"ל מתני' ותיבת רבנן נמחק (*ש"מ): ז] איזו עבודה עשה למעלה (כתה"י, ב"ש): ח] כאן הס"ד ומה"ד ומדסיפא (צ"ק): ט] סיפא דלמעלה במליקה לא הוי שינוי (*ש"מ): י] כמעשה כו' דקתני במתניתין (כתה"י): יא] צ"ל דקתני (כי"פ, ש"מ). ועי' לעיל אות ג: יב] נמי אעולה שעשאה למטה כמעשה (ש"מ): יג] אמר בהא אין (כתה"י): יד] ומליקת עולת העוף אינה אלא למעלה וזה כו' (עפ"י כתה"י וש"מ): טו] תיבת בה ליתא בכי"פ: טז] ממשכא (*ש"מ): יז] לאוקומא לעיל (*ש"מ): יח] סתמא דאידך פירקין (*ש"מ): יט] דתיתוקם (כתה"י): כ] נבילה ואין הד"א (צ"ק): כא] מועלין בה לשמה (*ש"מ): כב] צ"ל נפסלה (ש"מ, וכעי"ז בכתה"י): כג] צ"ל שמלק (ש"מ): כד] צ"ל שהזה (ש"מ): כה] צ"ל דטעמא (ש"מ): כו] חטאת לשם עולה וכמעשה חטאת לשם חטאת היכי (ש"מ וגליון). וכצ"ק לפנינו: כז] נ"א רישא ומציעתא במליקה וסיפא במיצוי (גליון). ועי' עולת שלמה מה שפי' בזה. ובצאן קדשים כתב דנוסח זה הוא טעות, עש"ב: כח] הכבש שלא כנגד היסוד כצ"ל, ותיבת ועל נמחק (ש"מ): כט] ונראה לפרש דכמעשה חטאת כצ"ל. ותיבות כפי' הקונטרס נמחק (ש"מ): ל] צ"ל כמ"ד (ש"מ): לא] מתיבת דליכא עד ומיהו מוקף בש"מ, ונרשם תוספת: לב] גיר' ח"ו וא"ת אליבא דראב"ש דלא שני אלא בהזאה אמאי כו'. דבעולה ששינה במילוי לא שייך היתר מליקה להפקיע מידי מעילה. וע"ש ובצ"ק: לג] צ"ל היתר (צ"ק): לד] כ"ה בכת"י אבל תיבות חוץ מחטאת נראה מיותר דהא קאזיל ומפרש רישא דמועלין: